

служби зайнятості є потужним ресурсом, здатним впливати на подолання професійного дисбалансу на ринку праці, і може бути реальним механізмом, що забезпечить виконання нещодавно прийнятого закону України "Про професійний розвиток працівників" в частині підтвердження результатів неформального професійного навчання.

І на завершення дозвольте процитувати Василя Берташа, голову Рівненської обласної державної адміністрації, який під час робочої поїздки Рівненщиною і відвідання центру професійно технічної освіти Президентом України В.Ф. Януковичем дав таку оцінку діяльності нашого навчального закладу:

"Професійне навчання дорослого населення у центрі професійно-технічної освіти державної служби зайнятості сприяє інвестиційній привабливості регіону. Це зумовлене потребою потенційних інвесторів у висококваліфікованих робітничих кадрах, у їх швидкому навчанні та підвищенні кваліфікації.

Подальше розширення можливостей навчального закладу служби зайнятості слугуватиме людям та сприятиме розвитку економіки, адже служба зайнятості зможе навчати кадри для роботодавців на високотехнологічному устаткуванні.

Професійне навчання сприяє впевненості громадянина у завтрашньому дні, пом'якшує соціальну напруженість у суспільстві, сприяє підвищенню соціальних стандартів. Ці спільні завдання обласна влада буде вирішувати в тісній взаємодії з усіма структурами служби зайнятості, щоб безробітних людей у нашій державі було якнайменше".

В.Л. Міненко,

директор Харківського обласного центру зайнятості.

Сьогодні ринок праці перенасичений економістами, бухгалтерами, продавцями, кухарям, перукарями тощо. І навпаки, є попит на технологічні спеціальності: роботодавцям не вистачає висококваліфікованих робітників машинобудівного та металообробного напрямку.

За нашими даними, у 2011 році підприємства регіону потребували майже 600 токарів, а професійно-технічними навчальними закладами підготовлено тільки 40, потреба в слюсарях-ремонтниках минулого року становила майже 1,5 тисячі працівників, а підготовлено було у 6 разів менше. За професіями "налагоджувальник верстатів та маніпуляторів з ПК", "оператор верстатів з ПК", "шліфувальник" навчання взагалі не проводиться – не дозволяє застаріла матеріальна база ПТУ.

Переважає ж більшість учнів ПТНЗ опановують такі професії, як конторський службовець або бухгалтер, яких у 2011 році підготовлено майже 700 осіб, 1,5 тисячі кухарів, одна тисяча кондитерів – і це при обмеженому попиті. У два рази менше підготовлено малярів, трактористів, електрогазозварників, електромонтерів тощо. Тобто можна говорити про відсутність зв'язків училищ з підприємствами – замовниками кадрів.

Пріоритет же у нашій діяльності віддається спів-

праці з ринкоутворюючими підприємствами Харківщини машинобудівної, енергетичної та авіаційної галузі (ВАТ "Турбоатом", корпорація "ФЕД", індустріальна група "УПЕК", завод ім. Малишева, ПАТ "Світло Шахтаря", Харківський авіаційний завод та інші). Минулого року на базі цих підприємств за направленням служби зайнятості проходили навчання 700 слюсарів, 100 налагоджувальників верстатів та маніпуляторів з ПК, 30 операторів верстатів з ПК, 40 шліфувальників, 50 токарів, 20 фрезерувальників тощо. Протягом останніх трьох років кількість осіб, направлених на профнавчання на замовлення ринкоутворюючих підприємств, збільшилась майже в три рази.

Тобто обсяги навчання службою зайнятості за затребуваними на ринку праці професіями, наприклад токарів, удвічі перевищують обсяги випуску всієї системи ПТО в Харківській області, яка налічує 53 навчальних заклади.

Харківський центр професійно-технічної освіти служби зайнятості, який хоча й працює сьогодні не на повну потужність, підготував 5,5 тисяч слухачів. Навчання здійснюється на обладнанні, яке не тільки відповідає вимогам сучасного виробництва, а випереджає їх. Ми єдині навчаємо доросле населення робітничим професіям, поповнюючи кваліфікованими працівниками галузі металообробки, будівництва, легкої промисловості, сфери послуг та побуту. На сьогодні проліцензовано 19 професій, рівень працевлаштування випускників становив 96%.

Харківщина є "освітнянською" столицею України, кількість учнівської молоді налічує тут майже півмільйона осіб. Для її всебічного охоплення в Харківській області запроваджено проект "Волонтерський рух "Твої обрії" із залученням волонтерів з числа студентів педагогічного та психологічного напрямів навчання. На сьогодні нами підготовлено півтисячі волонтерів, силами яких викладається профорієнтаційний курс в загальноосвітніх школах, інтернатах, дитячих будинках, притулках для неповнолітніх, позаміських таборів оздоровлення та відпочинку з метою підняття престижу робітничої праці.

За підтримки облдержадміністрації проводимо системну профорієнтаційну роботу в дитячих садках, школах, ПТНЗ та ВНЗ з навчання молоді, як не стати безробітним у дорослому житті, а бути професіоналом, постійно затребуваним на ринку праці.

Показовим результатом системної профорієнтації є питання соціального захисту дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування. Завдяки цьому останніми роками рівень їх працевлаштування становив майже 100%.

Крім невідповідності ринку освітніх послуг ринку праці, одним з проблемних питань для підприємств є підвищення кваліфікації працюючого персоналу, періодичність якого сьогодні становить у середньому раз на 12–13 років. А в розвинених країнах світу – раз на 2–3 роки.

Які ж подальші шляхи ми пропонуємо для покращення стану справ?

На загальнодержавному рівні.

1. Необхідно мати чіткий план розвитку економіки країни і залежно від нього розробляти державне

замовлення на підготовку кадрів навчальними закладами на найближчий час, середньо- та довгострокову перспективу. Для цього необхідно створити окремий департамент Міністерства економіки чи Мінпраці. До речі, такий механізм є в усіх економічно розвинутих країнах і працював у нас в радянські часи. Бо сьогодні інформацію про потребу підприємств в кадрах має тільки центр зайнятості, та й то тільки поточну. Це призводить до того, що напрями та обсяги підготовки кадрів не відповідають ситуації на ринку праці, характерною для них є інертність, і вони не встигають мобільно змінюватися ані в кількісному, ані в якісному плані.

2. У період світової фінансової кризи (2010–2011 рік) як ефективна допомога роботодавцям зарекомендували себе профілактичні заходи запобігання безробіттю, зокрема, фінансування професійного перенавчання працівників. Сьогодні було б доцільно, використовуючи цей механізм, допомогти роботодавцям в організації перенавчання їх робітників. Перелік відповідних роботодавців можна затвердити наказом Державного центру зайнятості або облдержадміністрації. До нього мають увійти підприємства, діяльність яких відіграє важливу роль у життєдіяльності регіону та країни загалом.

3. Скасування бронювання робочих місць на підприємствах для працевлаштування соціально незахищених верств населення. Як показують обстеження в Харківській області, майже 100% підприємств, установ і організацій з кількістю працюючих понад 20 осіб уже використали 5-відсоткову квоту. Як вихід пропонуємо замість бронювання зниження податків для підприємств, які створюють робочі місця для квотної категорії громадян, що, безумовно, сприятиме вирішенню проблеми їх зайнятості.

На регіональному рівні.

1. Продовжити роботу із створення центрів професійно-технічної освіти державної служби зайнятості, оснащених сучасним обладнанням. Навчальний процес у них має йти за професіями, що затребувані роботодавцями, а наповнення навчальних програм – відповідати змінам у технологіях та виробництві.

2. Для збільшення зайнятості учнівської та студентської молоді на тимчасових оплачуваних громадських роботах (у вільний від навчання час) скоординувати зусилля органів влади та служби зайнятості у збільшенні фінансування з місцевого бюджету. До речі, минулого року майже 1 млн. грн. було спрямовано виключно на оплату праці на тимчасових роботах. За кошти місцевих бюджетів більш ніж 1200 учнів, у тому числі 316 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, самостійно заробили гроші на свої особисті потреби. І ці гроші їм платить безпосередньо влада. Цього року вже прийняті рішення місцевих органів виконавчої влади на виділення з цієї метою з місцевих бюджетів 1,3 млн. грн.

3. Питання зайнятості на селі стає дедалі гострішим. В розвинених країнах світу з високою продуктивністю праці рівень зайнятості у сільському господарстві становить 1–2%. В Україні – 7%. Зрозуміло, що і в подальшому сільське безробіття буде прогресуючим. І знову

необхідні державні рішення щодо створення на селі переробних підприємств, розвитку підприємництва та ін. Крім цього, можна розглянути питання про відкриття у великих містах двох-трьох гуртожитків служби зайнятості для проживання осіб, які працюють на ринкууючих підприємствах стратегічних галузей, адже підприємства передали майже всі гуртожитки до комунальної власності, а заповнити вакансії мешканцями з міста їм важко – останніх не влаштовує рівень заробітної плати. Люди з села менш вимогливі до рівня заробітку. До того ж проживання в таких гуртожитках може бути на пільгових умовах.

4. Сприяння підприємницькій діяльності серед безробітних повинне бути дієвим. Сьогодні одноразова виплата допомоги по безробіттю не дуже сприяє появі нових підприємців. Тому пропонуємо: поновити надання безробітним безпроцентної позики в розмірі до 100 та 200 мінімальних заробітних плат для відкриття власної справи, в першу чергу для створення селянських фермерських господарств, відповідно для створення фізичної та юридичної особи під заставу майна з відпрацюванням механізму його подальшого державного використання. Було б корисним передбачити, щоб людина, яка отримує гроші від служби зайнятості, створювала нові робочі місця для працевлаштування безробітних, особливо квотної категорії. Залежно від кількості працевлаштованих сума позики може збільшуватися.

Наприкінці свого виступу дозволяю підкреслити, що реалізація запропонованих пропозицій в рамках соціальних ініціатив Президента України дасть потужний поштовх для стимулювання подальшого розвитку ринку праці.

М.В. Сорокіна,

перший заступник директора

Черкаського обласного центру зайнятості.

Черкаська область є переважно сільськогосподарським регіоном. Більше половини всіх безробітних, що перебувають на обліку в службі зайнятості, проживають у сільській місцевості. Крім того, проблему безробіття поглиблює значна кількість (41%) молоді, що не має можливості для застосування праці. Тому пріоритетними напрямами роботи черкаська обласна служба зайнятості визначила для себе сприяння зайнятості мешканців села та молоді.

У зв'язку з тим, що на селі немає достатньої кількості місць для забезпечення постійної зайнятості, а сільськогосподарське виробництво має сезонний характер, у регіоні широко застосовується проведення оплачуваних громадських робіт, які забезпечують тимчасову зайнятість населення.

Саме життя вимагає особливих підходів центрів зайнятості, роботодавців та місцевих органів влади до організації цієї роботи.

Ми проводимо оплачувані громадські роботи за різними напрямами. Основними, на які використовуються кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, є співпраця з відділеннями Червоного Хреста, територі-